

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um ávana- og fíkniefni (afglæpavæðing vörslu neysluskammta), 5. mál.

Ég þakka fyrir tækifæri til að veita umsögn um ofangreint frumvarp. Afstaða Hlaðgerðarkots er að við ættum að nálgast málefni þeirra sem eiga í vanda vegna notkunar eða misnotkunar áfengis- og vímuefna fyrst og fremst sem heilbrigðisvanda. Um leið og það er sagt vil ég kalla á heildræna nálgun og meira samráð um lagabreytingar á þessu sviði. Ég geri þó nokkrar athugasemdir við frumvarpið þar sem mér finnst orðalag óskýrt og ekki alltaf rétt farið með staðreyndir. Eins er ég í grunninn mótfallin því að besta leiðin til að ná tökum á fíkniefnafaraldrinum sé að afgangavæða vörslu neysluskammta.

Í 4. gr. laganna segir:

Við löginn bætist nýtt ákvæði til bráðabirgða, svohijóðandi: Ráðherra skipar starfshóp til að hafa eftirlit með áhrifum og ávinningi af afgangavæðingu vörslu neysluskammta vímuefna. Skal starfshópurinn hafa eftirlit með því hvaða áhrif afgangavæðingin hefur á hagi vímuefnaneytenda og gera tillögur til ráðherra um hvernig ráðstafa megi fjárhagslegum ávinningi af lagabreytingunni til að styrkja skaðaminnkunar- og 2 forvarnastarf. Þá skal starfshópurinn fylgjast með þeim úrræðum sem standa fíkniefnaneytendum til boða hverju sinni og gera tillögur um úrbætur ef hann telur þörf á. Í hópnum skulu sitja fulltrúar frá heilbrigðisráðuneyti, fjármála- og efnahagsráðuneyti, dómsmálaráðuneyti, fíknigeðdeild Landspítala, embætti landlæknis, lögreglustjóranum á höfuðborgarsvæðinu, ríkissaksóknara og Snarrótinni. Hópurinn skal starfa í tvö ár frá gildistöku laga þessara og skila árlegri skýrslu til ráðherra.

Fjárhagslegur ávinningur eða tap?

Eftir að hafa lesið rannsóknir um portúgölsku leiðina þá myndi ég reikna með fjárhagslegu tapi en ekki ávinningi við afgangavæðingu neysluskammta. Ég myndi telja neyslu verða almennari og að meira af ólöglegum efnum færu í umferð. Eins tel ég verða aukna þjónustupörf í kringum þá sem eru með neysluskammta á sér sem mun taka fókusinn af þeim sem veikastir eru.

Ástandið virðist hafa versnað töluvert í Portúgal á sínum tíma áður en það varð betra. Eins var sett margfalt meira fjármagn í málaflokkinn til að styðja við lagabreytinguna á sínum tíma. Á þetta er hvergi minnst í frumvarpinu.

Starfshópur

Ég vil leggja til að þegar skipað er í starfshóp sé sérfræðingur frá Hlaðgerðarkoti fyrir hönd Samhjalpar, frá Voggi fyrir SÁÁ, Meðferðarheimilinu í Krýsuvík, Foreldrahúsi og meðferðarsviði Fanglesismálastofnunar hafður með í ráðum.

Efasemdir

Í kaflanum um stöðu vímuefnaneytenda í refsivörslukerfinu stendur:

Nokkur ágreiningur var um setningu laganna og sömuleiðis efasemdir um mögulegan árangur þeirra. Nú hafa þær efasemdir þó horfið en fjöldi vímuefnaneytenda í Portúgal nú til dags er hlutfallslega mjög lítill miðað við önnur lönd í Evrópu. Fyrir setningu laganna voru glæpir tengdir vímuefnaneyslu, eins og rán, innbrot og þjófnaður, mjög algengir. Með tilkomu laganna hafa þeir orðið mun sjaldgæfari. Fjölmargar rannsóknir hafa verið gerðar á árangri portúgölsku leiðarinnar. Allar hafa þær sýnt að portúgalska leiðin hefur skilað frábærum árangri í að takast á við hin ýmsu vandamál tengd vímuefnamisnotkun.

Til eru fjölmargar rannsóknir og efasemdir enn þá uppi um portúgölsku leiðina svo það er ekki rétt í textanum að efasemdir hafi horfið. Eins er ekki rétt, miðað við rannsóknir, að með tilkomu laganna hafi glæpir orðið sjaldgæfari, heldur hafa rannsóknir sýnt að hliðarverkun laganna hefur verið sú að síður er dæmt í dómstólum landsins fyrir sölu, framleiðslu og dreifingu. Þetta er atriði sem ég vil að háttvirt Alþingi staldri við og hugsi gaumgæfilega.

Þeir sem reka meðferðarstofnanir á Íslandi í dag vita að það vantar fjármagn og úrræði fyrir í það minnsta 100 manns sem eru í brýnni þörf fyrir þjónustu okkar. Einstaklingar sem enginn staður er fyrir, sem þurfa að komast í afeitrun og síðar í meðferð og það helst strax.

Að vera á þessum tímamarki með fókusinn á stöðu þeirra lagalega séð finnst mér líkt og að kaupa jólasbraut á jólatré sem við ekki eigum.

Íslenska leiðin?

Það er hefð fyrir því að Ísland fylgi öðrum Norðurlandþjóðum eftir þegar kemur að lagabreytingum nema að við séum að keppa í því að verða best í einhverju. Í texta laganna kemur fram að Ísland yrði best í heimi ef við tileinkuðum okkur portúgölsku leiðina. Hvernig getur það verið rétt? Við verðum í besta falli eins og Portúgal sem mér finnst ekki eftirsóknavert.

Í mannréttindayfirlýsingu Sameinuðu þjóðanna stendur skrifað að sérhver manneskja er borin frjáls og jöfn öðrum að virðingu og réttindum. Sama við hvaða verkefni hún er að fást hverju sinni eða veikindi. Reynslan sýnir okkur að við eyðum ekki fordómum með lagabreytingum, svo síður sé. Við eyðum fordómum með fræðslu.

Íslenska leiðin í baráttunni við áfengis- og fíkiefnavanda ætti því að vera að mínu mati sú að bjóða upp á fyrsta flokks heilbrigðisþjónustu fyrir alla og útrýma biðlistum í málaflokknum. Ef við afgangavæðum vörslu neysluskammta erum við að leggja blessun okkar á almenna neyslu efna sem rænir fólki virðingu sinni og er vægast sagt heilsuspillandi. Undir slíkt langar mig ekki að skrifa.

Með virðingu og vinsemd, Elínros Línal forstöðukona Hlaðgerðarkoti hjá Samhjálp.